

Introductie

Voor u ligt het eerst jaarverslag van de Stichting e-Lise, opgericht op 30 december 2020 in Arnhem en haar hoofdkantoor houdend aan de Radonweg 1, 3542 AN Utrecht.

De Stichting

1. stelt zich ten doel het politieke, maatschappelijke en economische draagvlak voor kernenergie te vergroten vanuit de visie dat kernenergie een sleutelrol kan spelen in een eerlijke verdeling van welvaart en groei, in Nederland maar zeker ook in zich nog ontwikkelende landen; en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
2. tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door zich in te zetten, in Nederland en daarbuiten, voor een energiesysteem dat betrouwbaarder, efficiënter, goedkoper is, minder ruimte en grondstoffen vergt en minder belastend voor leefomgeving, milieu en klimaat is dan een systeem dat is gebaseerd op fossiele energiedragers dan wel op uitsluitend 'hernieuwbare' energie. Dit energiesysteem omvat een totaalconcept voor de inzet van kernenergie dat zich kenmerkt onder andere maar niet uitsluitend door enerzijds diversificatie van de output van kerncentrales (naast elektriciteit bijvoorbeeld waterstof, synthetische brandstoffen, schoon water, stadswarmte en proceswarmte) en anderzijds door een gesloten brandstofcyclus op basis van uranium, thorium of plutonium alsook door nuttig gebruik van splijttingsproducten. De Stichting wil de randvoorwaarden in kaart brengen en helpen realiseren waaronder op economisch en maatschappelijk vlak een goede business case ontstaat voor dit totaalconcept voor de inzet van kernenergie. De Stichting zet zich tevens in voor het realiseren van deze randvoorwaarden met als doel het tot stand brengen van duurzame kernenergie, en daarmee blijvende maatschappelijke steun voor de schoonst mogelijke energievoorziening voor een moderne maatschappij.
3. heeft geen winstoogmerk.

Dit verslag beschrijft de belangrijkste activiteiten en resultaten van de Stichting in 2021 en bevat tevens een financiële verslaglegging over het boekjaar.

INTRODUCTIE	1
BESTUUR EN MEDEWERKERS.	3
E-LISE: VOOR MAATSCHAPPELIJKE DEPOLARISATIE MIDDELS EEN SCIENCE-BASED, EVIDENCE BASED TRANSITIEBELEID	4
ACTIVITEITEN 2021	6
WHITE PAPER	6
DRAAGVLAK EN COMMUNICATIE.	6
SAMENWERKING MET HET VELD	6
LIAISON-FUNCTIE VOOR DIVERSE (SEMI)COMMERCIELE ONDERNEMINGEN	7
KERN VOOR KLIMAAT	7
FINANCIEEL	8
JAARREKENING	8
TOELICHTING OP JAARREKENING	8
BANKREKENING	8
NIET FINANCIËLE BIJDRAGEN	9

Bestuur en medewerkers.

Vanaf de oprichting tot aan het einde van het verslagjaar 2021 werd het bestuur gevormd door (zie voor nadere informatie <https://www.e-lise.nl/over-ons>):

Mathijs M.W. Beckers, voorzitter
Drs. Gijs J.W. Zwartsenberg, secretaris
Dr. Albert van der Wijk, penningmeester.

Het bestuur voert haar werkzaamheden volledig onbezoldigd uit. Gedurende het verslagjaar heeft het bestuur daarbij mogen rekenen op de vrijwillige werkzaamheden van vele experts, zowel in het nucleaire veld, als ook daarbuiten. Uitsluitend dankzij hun niet aflatende inzet heeft de Stichting de concrete resultaten in 2021 kunnen bereiken.

Het bestuur vergadert wekelijks met een wisselende samenstelling aan andere vrijwilligers.

Het bestuur verklaart hierbij dat dit jaarverslag een getrouw beeld geeft van de activiteiten en de financiën van de Stichting over het verslagjaar 2021.

Utrecht, 3 januari 2022

M.M.W. Beckers
Voorzitter

G.J.W. Zwartsenberg
secretaris

A. van der Wijk
penningmeester

e-Lise: voor maatschappelijke depolarisatie middels een science-based, evidence based transitiebeleid

Door het commitment aan het Akkoord van Parijs moet Nederland zijn CO₂-emissies verminderen met 49% tot mogelijk 55% ten opzichte van 1990. Uiteindelijk moeten deze emissies tot nul worden teruggedrongen. Voor de opwekking van energie die weinig tot geen CO₂ uitstoot zijn diverse technologieën beschikbaar, zoals wind, zon, geothermie, waterkracht en kernenergie.

In Nederland is behoefte aan een coherent en realistisch beleid dat aantoonbaar de bovenstaande doelstellingen ondersteunt. Het debat hierover is echter, net als in veel andere landen van de Europese Unie, sterk gepolitiseerd en gepolariseerd.

Kernenergie speelt hierin volgens e-Lise een sleutelrol. e-Lise heeft waardering voor politieke en maatschappelijke groepen die klimaatbeleid op de agenda hebben gezet. Deze politieke en maatschappelijke groepen hebben echter vrijwel zonder uitzondering de strategische keuze gemaakt kernenergie op voorhand uit te sluiten als gereedschap in deze zeer moeilijke transitie. Vanuit de historie gezien is deze ideologische reflex begrijpelijk, ze staat echter op gespannen voet met de oproep om in het klimaatbeleid 'te luisteren naar de wetenschap'. We zijn er als e-Lise van overtuigd dat maatschappelijke depolarisatie gebaat is bij inclusie van kernenergie. Traditionele tegenstanders die hun weerstand laten varen, kunnen daarmee immers laten zien dat hun 'follow the science' motto ernst is. Traditionele voorstanders van kernenergie verliezen bij inclusie van kernenergie een belangrijke motivatie voor het uiten van klimaatscepsis.

Een omvangrijke wetenschappelijke studie van het eigen onderzoeksbureau van de Europese Commissie heeft afgelopen jaar (2021) opnieuw bevestigd dat kernenergie uitstekend scoort op het 'do no significant harm'-principe – een wetenschappelijk gefundeerd criterium dat leidend zou moeten zijn in een op wetenschap gebaseerde energietransitie.¹ Een later in hetzelfde jaar verschenen rapport van UNECE onderstreept nog een ander belangrijk aspect: het zeer lage grondstoffengebruik van kernenergie als gekeken wordt naar de gehele levenscyclus van verschillende technologieën.²

Deze wetenschappelijke bevindingen staan in scherp contrast met polariserende partijen en individuen in politiek en media die continu met drogredenen pogen kernenergie zwart te maken. Kernenergie zou gevaarlijk zijn (maar kost in werkelijkheid per geleverde terrawattuur vrijwel het minste aantal levens) zou duur zijn (maar is, over de levensduur van een centrale gerekend, goedkoper dan energie uit wind of zon) zou vervuילend zijn (maar heeft de laagste ecologische impact van alle opwekvormen) en zou een onopgelost afvalprobleem hebben (maar is in werkelijkheid de enige opwekvorm die haar eigen rommel opruimt).

In het recente verleden is fors maar eenzijdig ingezet op 'renewables', energieopwekkende methoden waarbij *schijnbaar* een circulaire, 'cradle to cradle' benadering wordt gevolgd. Belangrijkste voorbeelden hiervan zijn windenergie, zonne-energie, waterkracht en biomassa. Ondanks het feit dat de machines die uit deze zogenaamde hernieuwbare bronnen tappen aantoonbaar niet 100% circulair zijn werden alternatieven, zoals kernenergie krampachtig buiten het debat gehouden (denk bijvoorbeeld aan de Energietafels en het Klimaatakkoord).³

e-Lise staat een én-én-én beleid voor: zon én wind én kern. In een geslaagde energietransitie hebben die allemaal een rol. Maar voor depolarisatie is het essentieel dat het debat gevoed wordt door eerlijke informatie over voor- en nadelen van alle opties. Verder dat politici er rekenschap van geven, naar zichzelf én hun kiezers, dat de omvang van de opgave helaas enorm is. Het alternatief is dat het debat blijft hangen in marketingslogans, en dat

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210329-jrc-report-nuclear-energy-assessment_en.pdf

² <https://unece.org/sed/documents/2021/10/reports/life-cycle-assessment-electricity-generation-options>

³ <https://twitter.com/remcodb/status/1307629974170591232>

de polarisatie uiteindelijk verhindert dat er effectief klimaatbeleid komt, dat breed wordt gedragen door de bevolking.

In ons omliggende landen zien we de resultaten al van een politiek debat tussen doven, gevoerd over slogans. In België (Kernuitstap) en Duitsland (Atomausstieg) heeft dit zelfs geleid tot een actieve afbouw van bestaande kerncentrales. Dit vertraagt de totstandkoming van een realistisch beleid en brengt zelfs de continuïteit van de energievoorziening in gevaar.

Door deze krampachtige houding is er over de jaren ook in Nederland een sfeer ontstaan waarbij politici, ambtenaren en ondernemers het lange tijd moeilijk vonden om zich positief over kernenergie te uiten. Dit is een van de redenen dat een aantal van de experts die aan e-Lise medewerking verleent, dat bij voorkeur anoniem doet.

Stichting e-Lise kijkt bij haar activiteiten nadrukkelijk verder dan Nederland. Waar in ons land nog grote stappen zijn te maken met zon en wind, goede isolatie, en het verder elektrificeren van bijvoorbeeld mobiliteit, zijn er ook landen in de wereld waar de economische- en energierevolutie nog moet beginnen. De behoefte aan betaalbare energie zal daarom wereldwijd nog enorm stijgen. Deze ontwikkeling kan niet worden gerealiseerd als fossiele energiebronnen uitsluitend mogen worden vervangen door renewables.

Het feit dat kernenergie een extreem lage ecologische voetafdruk heeft maakt het bij uitstek een geschikt instrument om de doelen van Parijs dichterbij te brengen. Er is e-Lise daarom veel aan gelegen om kernenergie duurzaam terug op de politieke agenda te krijgen en de bouw van nieuw kerncentrales in Nederland en daarbuiten te stimuleren en mogelijk te maken.

Activiteiten 2021

De belangrijkste activiteiten die de Stichting heeft ontplooid en de bereikte resultaten worden hieronder beschreven.

White Paper

In de zomer van 2020 werd in de 2^e kamer de motie Dijkhof⁴ aangenomen en in januari 2021 werd KPMG door de overheid gevraagd om een marktconsultatie te houden ter uitvoering van deze motie. De Stichting e-Lise heeft zich bij zowel het ministerie van Economische Zaken en Klimaat als ook bij KPMG gemeld om een bijdrage te leveren aan de verkenning door het samenstellen en uitgeven van een White Paper. Dankzij de bijdragen van vele wel en niet genoemde experts heeft dit White Paper onder de titel “De rol van de Nederlandse Staat in de business case voor kernenergie” in februari 2021 het licht gezien, zie <https://www.e-lise.nl/publicaties>.

Op basis van de informatie in het White Paper heeft het bestuur een aantal keren contact gehad met KPMG en in het eindrapport van KPMG aan het ministerie is de bijdrage van e-Lise zeer herkenbaar aanwezig.

Draagvlak en Communicatie.

Om het draagvlak voor kernenergie te verhogen heeft e-Lise in 2021 in nauwe samenwerking met de Facebookgroep “Liberale Vrienden” een aantal zeer goed bezochte webinars georganiseerd en gehouden. Hierbij waren belangrijke opiniemakers aanwezig.

1. 15 mrt webinar ‘Nuclear Yes We Can’ met Jacopo Buongiorno (Professor, Nuclear Science and Engineering, MIT), Mathijs Beckers (Stichting e-Lise) en Wim Fleuren (Energie coöperatie De Omslag), en in het panel Mirjam Nelisse (VVD PS Zuid-Holland), Armanda Govers (Stichting Even Geen Vlees en bekend van TV-programma Utopia), Mark Harbers (VVD Tweede Kamer): https://youtu.be/x4nX_zYA_rU
2. 20 mei webinar ‘kan kernenergie sneller, goedkoper?’ (met Albert van der Wijk (stichting e-Lise), Fredrik Vitabäck (GE Hitachi), Ruut Schalij (e-Risk Group) en Henri Bontenbal (CDA), en in het panel Armanda Govers, Renske Leijten (Socialistische Partij) en Mischa Meerburg (Amsterdam Fossielvrij): <https://youtu.be/codMvH9o-b0>
3. 1 juli webinar ‘How and why the EU needs to include nuclear in the EU Taxonomy’ (met Jessica Johnson (Foratom), Rogier Potter van Loon (econoom bij Aegon, aanwezig op persoonlijke titel), Mathijs Beckers (e-Lise), Jan Huitema (VVD/EUP) en Silvio Erkens (VVD): <https://youtu.be/FdG7C3BlrhE>

Daarnaast heeft het bestuur van e-Lise op verschillende bijeenkomsten (technische en politiek/maatschappelijk) lezingen gegeven over, en bijgedragen aan de discussie over kernenergie.

Samenwerking met het veld

In 2021 heeft e-Lise met meerder partijen die betrokken zijn bij de discussie over kernenergie in Nederland (en daarbuiten) contact gezocht om waar mogelijk (en zonder daar zelf financieel baat bij te hebben) samenwerkingsverbanden te initiëren. Denk hierbij aan RES (Regionale Energie Strategie) verbanden, Atoom Alliantie, URENCO, PZEM/EPZ, Stichting Thorium MSR, Stichting Energietransitie en Kernenergie, Stichting Ecomodernisme (thans RePlanet genoemd), FORATOM, Nucleair Forum, Voix du Nucleaire, Stand up for Nuclear, Horizon238, Engie Tractebel, Fermi Energia, Rolls Royce, GE Hitachi, Terrestrial Energy en MIT.

⁴ Motie van het lid Dijkhoff c.s. over een marktconsultatie onder welke voorwaarden marktpartijen bereid zijn te investeren in kerncentrales in Nederland, zie <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020Z16571&did=2020D35893>

Liaison-functie voor diverse (semi)commerciële ondernemingen

Om partijen te interesseren in commerciële activiteiten in Nederland op het gebied van Kernenergie heeft e-Lise een liaison functie vervuld tussen diverse geïnteresseerde commerciële partijen en lokale/provinciale bestuurders, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EKZ) als ook de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS). De stichting heeft hiervoor geen compensatie of wederdiensten gevraagd of ontvangen.

Kern voor Klimaat

Ter voorbereiding van de grote Klimaatmars op 6 november 2021 in Amsterdam heeft de Stichting in samenwerking met o.a. Stichting Ecomodernisme, RePlanet Nederland, Nuclear Pride, de Stichting Energietransitie en Kernenergie, de Stichting Thorium MSR en Atoomalliantie de burgerbeweging “Kern voor Klimaat” opgezet (<https://www.kernvoorklimaat.nl>). Vanuit deze beweging heeft een grote groep verontruste burgers op soms ludieke wijze deelgenomen aan de Klimaatmars om ook daar het belang van kernenergie te benadrukken.

Financieel

Jaarrekening

De Stichting e-Lise had goede hoop op een forse donaties waarmee een professioneel team van medewerkers aan de slag zou kunnen gaan om kernenergie in brede zin te promoten. De praktijk bleek echter weerbarstig zoals uit de resultatenrekening en de balans blijkt.

Resultatenrekening		Balans 31-12-2021 na toevoeging Saldo van Baten en Lasten	
		ACTIVA	
		Materiele Vaste Activa	
		Vastgoed	€ -
		Inventaris	€ -
		Apparatuur	€ -
			€ -
		Vlottende Activa	
		Vordering en overlopende activa	€ -
		Vorraden	€ -
		Liquide Middelen	€ 1.439,12
			€ 1.439,12
		Totaal Activa	€ 1.439,12
		PASSIVA	
		Kortlopende schulden	€ -
		Langlopende schulden	€ -
		Overlopende Passiva	€ -
			€ -
		Eigen Vermogen Stichting	€ 1.439,12
		Totaal Passiva	€ 1.439,12
2021			
Baten			
Subsidies	€ -		
Inkomsten uit Activiteiten	€ -		
Donaties	€ 2.289,59		
	€ 2.289,59		
Lasten			
Projectkosten	€ -		
Personeelskosten	€ -		
Afschrijvingen	€ -		
Huisvestingskosten	€ -		
Exploitatiekosten	€ -		
Verkoopkosten	€ -		
Autokosten	€ -		
Kantoorkosten	€ -		
Algemene Kosten	€ -		
Overige bedrijfskosten	€ (850,47)		
	€ (850,47)		
Saldo van Baten en Lasten	€ 1.439,12		

Toelichting op Jaarrekening

1. De baten van de Stichting bestaan uitsluitend uit donaties.
2. De kosten bestaan uit:
 - a. Professionele vormgeving White Paper
 - b. Onkostendeclaratie in verband met bezoeken met (buitenlandse) partijen aan ANVS, COVRA, KC Borsele, etc.

Het positieve saldo is toegevoegd aan het eigen vermogen van de Stichting.

Bankrekening

De Stichting heeft grote moeite gehad om een bankrekening te openen. In eerste instantie waren, vanwege Corona, de wachttijden bij de grote banken zo lang dat e-Lise heeft gekozen voor online bank BUNQ. Al snel ontving e-Lise daar donaties. Na bijna een half jaar besloot BUNQ echter om de Stichting om onduidelijke redenen de rekening te ontzeggen. Pas na veel aandringen werden de bedragen die inmiddels door vele particulieren waren gestort aan dezelfde donateurs teruggestort. Dit betekende voor e-Lise een enorme administratieve rompslomp omdat alle donateurs erover geïnformeerd moesten worden dat zij hun donatie terug zouden ontvangen. Daarbij kon e-Lise nog niet aangeven op welk bankrekeningnummer de donatie alsnog zou kunnen worden gestort.

Jaarverslag Stichting e-Lise

Vervolgens heeft e-Lise een bankrekening aangevraagd bij ING die uiteindelijk begin Juni 2021 is opengesteld. Deze onverklaard gebleven actie van BUNQ heeft de Stichting een substantieel bedrag gekost, o.a. omdat niet alle terugbetaalde bedragen opnieuw zijn gedoneerd op de nieuwe bankrekening.

Niet financiële bijdragen

Voor zaken als IT ondersteuning en andere zaken mag e-Lise op dit moment nog gebruik maken van de faciliteiten van enkele derde partijen (niet gelieerd aan de nucleaire sector).